

7. Uudelleenarviointi / Revising (Ref.Minna Mikkonen)

Seitsemäs luku käsittelee uudelleenarviointia – sen tekniikoita ja merkitystä kirjoittamiselle.

Aluksi Sharples pyytää lukijaa ottamaan positiivisen näkökulman koko arviointiprosessiin, sen voisi nähdä tuottavana toimintana negatiivisen sijaan. Kirjoittajan on suhteellisen helppoa arvioida ja muokata tekstiään, kun taas esimerkiksi arkkitehdin tai kuvataiteilijan on huomattavasti vaikeampi lähteä muuttamaan jo tehtyä työtä. Tietokoneiden ja muun tekniikan yleistyminen on myös helpottanut uudelleenarviointia kaikinensa.

Sharples kertoo, että ammattikirjoittajat arvioivat tekstiään yleensä enemmän ja useammin sekä tekevät sitä yleisellä tasolla, kun taas amatöörit muuttelevat sanoja ja lauseita. Hyvä kirjoittaja arvioi tekstiä merkitystasolla, huono kirjoittaja keskittyy kielioppiin.

Tekstin arviointiin liittyy useita vuorovaikutusprosesseja, joista yksi on kaavojen tunnistaminen. Jo lapsi huomaa kieliopilliset virheet, ja kirjoittaja skannaa näitä sanoja ja lausetasolla, tunnistaen merkit sanoiksi ja verraten niitä sitten opittuihin merkityksiin. Tällainen arviointi ei kuitenkaan ole tärkein tai tuottavin osa prosessia. Ammattikirjoittajat arvioivat tekstiään kahdesta pääsyystä, tehdäkseen kirjoittamansa ymmärrettäväksi lukijoille, mutta myös saadakseen uutta ymmärrystä itselleen.

Tekstin tarkastelu sekä lukijana että kirjoittajana on mahdollista laajan kokemuksen kautta, ja nautinto joka tästä seuraa, on yksi aikuisen kirjoittajan hienoista kokemuksista, mutta sitä on vaikea selittää nuoremmalle kirjoittajalle sen metakognitiivisen luonteen vuoksi.

Arviointia voidaan suorittaa joko omana, eriytyneenä tehtävänä, tai yhdistettynä luonnosteluun. Ensimmäinen tapa arvioida on kouluympäristöstä tuttu: opettajan suorittamat korjausmerkinnät ja muut huomiot tekstin suhteen toimivat ulkopuolisena arvioijana, jota miellyttääkseen kirjoittaja tekee muutokset. Aikuisella kirjoittajalla opettaja on sisäistetty, jokaisen tekstiversion jälkeen kirjoittaja tarkastelee tekstiään ”epäsympaattisen lukijan” näkökulmasta, ja kokee arvioinnin olevan osa ulkopuoliselle, eli opettajalle, kirjoittamista. Aikuinen kirjoittaja tulkitsee, pohtii ja editoi raakatekstiään, kiinnittää huomionsa merkityksiin ja rakenteisiin ja arvioi tulkintaansa sitten suhteessa yleisöön ja omiin tarkoituksiinsa ja sisäisiin skeemoihinsa, huomatakseen epäkohdat. Kirjoittaja voi arvioida tekstiään kappaleittain tai jopa pienemmissä pätkissä, ja tässä on vaarana pysytellä arvioinneissaan alemmilla tasoilla, sekä joutua tasapainottelemaan sekä lukijan ja kirjoittajan rooleissa.

Toinen arviointitapa on arvioida tekstiään samalla kun luonnostelee sitä. Siinä sana- ja tekstikatkelmat tuottavat uusia ideoita ja vaikuttavat kirjoittamiseen jo kun lauseet eivät ole vielä muotoutuneet lopulliseen muotoonsa. Suurten kirjoittajien

luomisprosessin tarkastelu voi opettaa kirjoittajalle omasta prosessistaan. Sharples tarkastelee Wordsworthin runoluonnosta, ja huomioi tämän paperilla suoritettun luonnostelun ja arvioinnin prosessin mahdollistaneen rajoittuneen työmuistin laajentamisen ja kahden tietoisien tehtävän suorittamisen yhtäaikaan.

Arvointiin liittyy myös haasteita. Niiden voittamiseen Sharples antaa vinkkejä: *Tee ajatuksistasi muistiinpanoja* sen sijaan, että yrittäisit ajatella ja pallotella mielessäsi monia vaihtoehtoisia ilmaisutapoja. Tee otsikoita ja väliotsikoita hahmottaaksesi tekstin makrorakenteen.

Lykkää arviointia. Älä yritä arvioida koko tekstiä kerralla ja heti tuottamisen jälkeen, vaan odota, äläkä mieti lukijoita siinä hetkessä kun kirjoitat.

Käytä viittausapuja. Tarkista sanakirjoista ja muista lähteistä tietosi.

Arviointi ei ole lopullinen vaihe tekstintuottamisessa. Se on olennainen linkki takaisin suunnitteluun ja luonnosteluun. Kun luemme tekstiä uudelleen, saamme uusia ideoita jotka vaativat muistiinkirjoittamista. Hyvän kirjoittajan merkki on se, että hän nappaa uudet ideat luonnostelun ja arvioinnin aikana, ja syöttää ne uuteen kirjoittamiskierrokseen.